

Tema 3. El desenvolupament de la Revelació

Déu s'ha revelat a poc a poc a l'home i ha culminat la seva revelació amb l'encarnació. Crist va constituir l'Església, que és la que manté viva la seva memòria i el presenta com el que, després de viure en aquest món, ha ressuscitat i està entre nosaltres per sempre. I aquesta missió la fa custodiant la paraula de Déu, que recullen les Sagrades Escripures; transmetent la Tradició, i ensenyant, il·luminada per l'Esperit Sant, com viure

cristianament en cada època
(Magisteri).

25/01/2023

Índex

- El desenvolupament de la Revelació: des d'Abraham fins a Jesucrist
 - La constitució de l'Església
 - La Sagrada Escripura, la Tradició i el Magisteri
 - Com interpretar la Bíblia
 - Bibliografia bàsica
-

El desenvolupament de la Revelació: des d'Abraham fins a Jesucrist

La Revelació comença amb la creació mateixa de l'home. La Sagrada Escriptura ens diu que Adam i Eva, els nostres primers pares, ja mantenien una relació i un diàleg amb Déu. Tenien certa familiaritat amb ell, com s'observa a les primeres escenes del llibre del Gènesi. Això és lògic si es té en compte que havien estat creats per viure en comunió amb Déu. Aquesta familiaritat es perd amb el pecat; a partir de llavors va ser força difícil per a l'home descobrir Déu en la vida personal i en l'entorn social. Tanmateix, Déu va prometre als primers pares que el pecat seria vençut un dia pel «llinatge de la dona» (*Gn 3, 15*): d'aquesta manera va anunciar l'obra redemptora de Crist, que es va preparar amb la història de la salvació precedent.

La Bíblia, en aquests relats dels orígens, no pretén narrar amb detall els esdeveniments històrics, sinó proporcionar ensenyaments essencials sobre l'home i la seva relació fundacional amb Déu, expressats en imatges i narracions, sobre el valor històric dels quals és difícil emetre un judici definitiu. Per aquest motiu, no és estrany que la mateixa Bíblia no tingui cap dificultat a juxtaposar narracions, que difereixen en els detalls, dels mateixos esdeveniments (per exemple, el llibre del Gènesi presenta dos relats diversos de la creació de l'home i la dona). D'aquesta manera, podem extreure nombrosos ensenyaments dels diferents relats bíblics dels orígens, sense necessitat de pensar que tots els fets narrats van passar exactament així.

El llibre del Gènesi també ens explica que, després d'aquest primer pecat, el món va experimentar una gran

abundància de desordre i d'injustícia, que Déu va contemplar amb menyspreu. Això va donar lloc a la història del diluvi, en què l'Esriptura veu el càstig de Déu pels nombrosos pecats dels homes.

Tanmateix, després del diluvi, Déu va renovar l'amistat amb Noè i la seva família —que es van salvar del diluvi perquè s'havien comportat amb justícia—, i a través d'ells amb tota la creació. Va renovar amb Noè la relació que havia volgut tenir amb Adam, Eva i els seus descendents.

Déu sabia que, tot i que el cor de l'home estava inclinat al pecat, la creació valia la pena, era bona, i va demanar als homes que creïessin i es multipliquessin, de la mateixa manera que ho havia demanat a Adam. Amb la història de Noè, Déu va donar a la criatura humana una segona possibilitat de viure en amistat amb ell.

Tanmateix, el veritable punt de partida de la història de la salvació va tenir lloc segles després, amb el pacte que Déu va fer amb Abraham. Aquí ja hi trobem una elecció per part de Déu. Abraham va reconèixer Déu com a únic Senyor, el va obeir amb gran fe, i Déu va destinar Abraham a ser «pare d'una multitud de pobles» (*Gn 17, 5*). Així, Déu va començar la tasca de reunir sota un sol cap la humanitat dispersa pel pecat. Dues generacions més tard, Déu va fer canviar de nom Jacob: el va anomenar Israel, i els seus dotze fills van ser les bases del poble d'Israel: les dotze tribus d'Israel.

Diversos segles més tard, a l'època de Moisès, aquesta història de Déu amb els homes va adquirir una dimensió més visible i compromesa. El Déu d'Abraham i dels patriarques va fer d'Israel el seu poble i el va alliberar de l'esclavitud dels egipcis. Déu va fer una aliança amb Moisès i va

posar el poble sota la seva protecció i les seves lleis, i el poble va acceptar solemnement aquesta aliança i es va comprometre a servir el Senyor i a donar-li culte. En la travessia del mar Roig i en la marxa pel desert del Sinaí, en l'arribada a la terra promesa i en la construcció del regne de David, Israel va experimentar una vegada i una altra que Déu estava amb ell, perquè Israel és el seu poble, que Ell mateix ha format entre tots els altres i que li pertany com «un reialme sacerdotal i una nació santa» (*Ex 19, 6*).

Durant els segles successius, Déu no va deixar que aquesta aliança decaigués, sinó que, per mitjà dels profetes, va guiar el seu poble a l'esperança d'una salvació última i definitiva. Quan el poble perdia el camí i oblidava el seu compromís amb l'aliança, Déu suscitava servents seus amb la tasca de reconduir el poble a l'obediència i a la justícia. Els

profetes van animar i van confortar el poble en l'esperança, però també el van advertir del perill d'una confiança falsa en la seva condició d'elegit, perquè aquesta elecció, si no era corresposta, es podia transformar en judici, en càstig de Déu pel pecat. Dos esdeveniments tenen, en particular, el caràcter de càstig: la caiguda del regne del Nord (deu de les dotze tribus d'Israel) l'any 722 aC i l'exili del regne del Sud (les altres dues tribus que s'havien separat segles abans), juntament amb la destrucció de la seva capital, Jerusalem, l'any 587 aC. Llavors Israel va perdre la seva autonomia com a poble. Va viure a l'exili, en una terra ocupada. Tanmateix, el Senyor el va castigar, però no el va abandonar. El llibre d'Isaïes ens informa del retorn del poble de l'exili de Babilònia a la mateixa terra, la refundació del poble; una refundació que només va ser parcial, perquè molts van quedar dispersos.

En tot aquest camí de Déu amb Israel, el poble va aprendre a conèixer Déu, va saber de la seva fidelitat i va mantenir l'esperança que Ell compliria les promeses d'una salvació última i definitiva a través d'un rei, un descendent de David, que, al final dels temps, hauria de constituir una nova Aliança. Una aliança que no s'escriuria en taules de pedra, com l'antiga: Déu mateix l'escriuria al cor dels fidels per la presència i l'acció de l'Esperit Sant. Arribaria el dia en què tots els pobles hi anirien en massa, atrets per la resplendor de la nova Jerusalem, i reconeixerien el Déu d'Israel. Seria el dia de la pau perpètua i del món unit sota un únic Déu.

A través de tot aquest procés amb les seves diferents etapes, Déu va preparar el seu poble per a la Revelació definitiva en Jesucrist. Ell és el compliment de les promeses de l'Antic Testament i amb ell arriba la

renovació anunciada del final dels temps. Durant la seva vida sobre la terra, Jesús va comunicar als homes dimensions noves i insospitades de Déu. Es va referir sempre al Déu de l'Antic Testament, dels Patriarques, dels profetes i dels reis, i la seva predicació va tenir el segell del llenguatge i de les idees que el poble d'Israel havia compartit durant segles. Tanmateix, la seva predicació sobre Déu, fins i tot trobant paral·lelismes en els textos veterotestamentaris i en el pensament jueu de la seva època, tenia un accent completament nou i, per tant, era inconfusible i única. Jesús va proclamar que el Regne de Déu esperat en l'Antic Testament ja era molt proper, més encara, es feia present en les seves paraules, en les seves obres i en la seva mateixa Persona.

La constitució de l'Església

«El Senyor Jesús, després d'haver fet oració al Pare, va cridar els qui va voler i anaren cap a ell; en va designar dotze perquè estiguessin amb ell i per enviar-los a predicar el Regne de Déu» (*Lumen gentium*, 19). Jesús desitjava que, en acabar la seva missió al món, aquests deixebles la poguessin continuar i evangelitzessin totes les nacions. Per a això, va instituir el grup dels apòstols i va posar-hi Pere com a cap. A l'Última Cena, els va introduir en els misteris del seu cos i de la seva sang donats en sacrifici, i els va demanar que els actualitzessin en el futur. Els va constituir testimonis de la seva Resurrecció i els va enviar l'Esperit Sant perquè els enfortís en la missió. Quedava així plenament constituïda l'Església, que era el lloc on els homes de cada època podien trobar Crist i seguir-lo pel camí que porta a la vida eterna.

L'Església manté sempre viva la memòria de Crist i el presenta, no com un ésser del passat, sinó com el que, havent viscut en aquest món en una època determinada, ha ressuscitat i està entre nosaltres per sempre.

La Sagrada Escripura, la Tradició i el Magisteri

a) La Sagrada Escripura

El poble d'Israel, sota inspiració divina, va posar per escrit al llarg dels segles el testimoni de la Revelació de Déu feta als Patriarques, als profetes i a persones justes i rectes. L'Església acull i venera aquestes Escripures, que van constituir la preparació pensada per Déu per a la gran Revelació de Jesucrist. A més, també els apòstols i els primers deixebles de Jesús van posar per escrit el testimoni de la vida i de l'obra de Crist, i van ser testimonis del seu caminar terrenal i,

de manera particular, del misteri pasqual de la seva mort i resurrecció. Així van donar origen als llibres del Nou Testament, que completen i porten a la plenitud els de l'Antic. El que a l'Antic Testament estava preparat i proclamat en símbols i figures, el Nou ho testimonia desplegant la veritat que contenen els esdeveniments de la història de Jesús.

Els llibres sagrats no es funden només en el record o el testimoni humà del que Déu va fer a Israel i, sobretot, del que va obrar per mitjà de Crist; tenen un fonament més profund, perquè el seu origen últim és l'acció de l'Esperit Sant, que va il·luminar els escriptors humans i els va sostenir amb la seva inspiració i les seves llums. Per aquest motiu, l'Església considera que la Sagrada Escripura no és, principalment, una paraula humana de gran valor, sinó que és veritable Paraula de Déu, i

venera les Escripures com a santes i sagrades. Tanmateix, això no vol dir que Déu hagi “dictat” el text als autors dels llibres; el que vol dir és que es va valer d’homes que, utilitzant de les seves facultats i mitjans, van deixar que Déu obrés en ells i per mitjà d’ells, i així «van escriure com a veritables autors tot i només allò que ell volia» (*Catecisme*, 106).

En aquest sentit, en els llibres sagrats també hi ha presents les limitacions culturals, filosòfiques i teològiques dels autors, que van escriure en moments i cultures diversos. Però això no és realment un problema per tenir fe en la veritat que transmeten, perquè aquesta veritat és *d’ordre religiós*, és a dir, no fa referència a una visió científica del món, ni a una crònica exacta i precisa de la història humana o a una saviesa enigmàtica; es refereix, en canvi, al sentit últim de la vida dels homes, cridats a la

comunió amb Déu com a fills seus en Jesucrist, que es pot expressar de moltes maneres: per mitjà de diferents gèneres literaris, de metàfores i símbols, de relats per instruir en la virtut i d'històries que realment han tingut lloc. La presència de l'Esperit Sant en la gènesi dels llibres sagrats ens garanteix que «ensenyen amb fermesa, amb fidelitat i sense error la veritat que Déu volgué consignar-hi» per a la nostra salvació (cf. *Dei Verbum*, 11).

b) La Tradició Apostòlica i la "Tradició"

Abans de posar per escrit el testimoni de la vida i de l'obra de Crist, els apòstols i els primers deixebles de Jesús van predicar el que havien vist i contemplat quan estaven amb Ell. Van anar pel món transmetent oralment a les comunitats que anaven fundant el

que havien viscut al costat de Crist, predicaven el missatge cristià de salvació i el realitzaven amb la litúrgia i els sagraments; de tot això en van deixar després constància en els escrits del Nou Testament. Hi ha, per tant, una transmissió oral de la vida i de la doctrina de Jesús que precedeix la transmissió escrita; més encara, que s'aboca després en aquests escrits. Aquesta transmissió oral comprèn molts aspectes que els apòstols van aprendre de Jesús i que rep el nom de "Tradició Apostòlica". En paraules del *Compendi del Catecisme*: «La Tradició Apostòlica és la transmissió del missatge de Crist duta a terme, des dels orígens del cristianisme, per mitjà de la predicació, el testimoniatge, les institucions, el culte, els escrits inspirats» (núm. 12).

Al llarg dels temps, l'Església transmet la Tradició Apostòlica de dues maneres: *oralment*, quan

predica i fa el que va aprendre de Crist i el que van ensenyar els Apòstols, i *per escrit*, quan transmet la Sagrada Escripura a les noves generacions cristianes (cf. *Catecisme*, 76). A la primera manera (la tradició oral) se l'anomena simplement "Tradició".

La Tradició procedeix dels testimonis dels Apòstols sobre la vida i els ensenyaments de Jesús; la seva font és, per tant, la mateixa que la dels escrits del Nou Testament. Però totes dues (Tradició i Escripura) tenen funcions una mica diferents, perquè la primera, com que és oral i pràctica, és més rica i flexible que la segona i, a més, garanteix, en certa manera, l'autenticitat d'aquesta última; l'Escripura, en canvi, com que està consignada per escrit, exposa de manera fixa i immutable el que Jesús va predicar i va viure, ho formula i determina i impedeix que els ensenyaments es deformin amb el

temps i se sotmetin a l'arbitri dels canvis de cultura i de mentalitat. «*Verba volant, scripta manent*», va dir, amb raó, l'emperador romà Tit parlant al senat romà.

D'aquesta manera, Escripura i Tradició s'il·luminen mútuament: per exemple, l'Església coneix per Tradició els llibres que són inspirats i que, per aquest motiu, formen part del cànon de llibres de l'Escripura. Els llibres que formen la Bíblia cristiana són sempre els mateixos, els que la Tradició va indicar com a inspirats; hi havia altres escrits de la mateixa època que també feien referència a Jesús, però no van ser mai considerats com a inspirats (els escrits apòcrifs). I al revés, l'Escripura ajuda a distingir la Tradició i reforça el que hi pertany i el que no. Un exemple d'això seria el fet que, al Nou Testament, es veu que Jesús va jejunar quaranta dies al desert. Així, l'aspecte concret de la

Tradició de dejunar en el temps de Quaresma troba suport i confirmació en l'Esriptura.

c) El Magisteri de l'Església

La successió dels temps porta amb si mateixa progrés material i canvis culturals i de mentalitat. S'obren noves perspectives i es plantegen noves qüestions que incideixen sobre la manera de viure del cristià. La moralitat de temes com el desenvolupament ecològic sostenible o el dret a tenir un lloc de feina no es va discutir en l'antiguitat: no es plantejaven aquestes qüestions que, tanmateix, incideixen en la manera de viure la vida cristiana. Per això, el Senyor, quan a la seva Església va establir la distinció entre pastors i fidels, va donar als primers una gràcia (un carisma) de discerniment del que és adequat *a la vida cristiana* de les persones i les comunitats, i el que, en canvi, la maltracta i

destrueix. La tasca d'ensenyar, sostinguda per aquest carisma, rep el nom de "Magisteri". La funció del Magisteri és de servei. No està per sobre de la Sagrada Escripura o de la Tradició, sinó que les serveix totes dues, les interpreta correctament i n'exposa amb fidelitat els continguts.

La interpretació autèntica de la Revelació «correspon només al Magisteri vivent de l'Església, és a dir, al Successor de Pere, el Bisbe de Roma, i als bisbes en comunió amb ell» (*Compendi*, 16). Ells poden exercir aquesta funció, perquè amb l'ordenació episcopal reben una ajuda especial de l'Esperit Sant (carisma de veritat) que els facilita comprendre el contingut de la Revelació en l'exercici del seu ministeri. Tot i que els Bisbes agafats individualment es poden equivocar, l'Església en el seu conjunt (la unitat del Romà Pontífex, dels Bisbes en unió amb ell i dels cristians fidels) no

es pot equivocar en les qüestions que incumbeixen a la Revelació.

Concretament, tampoc no es pot equivocar el Romà Pontífex quan ensenya de manera pública i solemne (*ex cathedra*) que una determinada doctrina s'ha de tenir com a definitiva, perquè pertany a la Revelació divina. El mateix val en el cas dels concilis ecumènics: no erren els pastors reunits en concili i en unió amb el sant Pare quan indiquen que s'ha de creure alguna cosa perquè pertany a la fe de l'Església. En aquests casos i en d'altres l'Església no s'equivoca, perquè l'Esperit Sant l'assisteix a fi que ensenyi amb veritat la doctrina de Crist.

Com interpretar la Bíblia

Es podria dir que la Bíblia conté la vida i la història del món i dels homes. El conjunt dels seus llibres té una gran amplitud i, com la vida

mateixa, conté una multiplicitat d'aspectes. De vegades pot semblar que la Bíblia es contradiu o que propugna actituds que no poden ser veritat perquè no són justes. Entre els temes controvertits hi ha el de la violència, el de l'esclavitud, el paper de la dona, la revenja, etc. Per això és important aprendre a entendre el que l'Escriptura vol ensenyar en cada tema o en cada unitat textual.

El Concili Vaticà II va dedicar un document a la divina Revelació: la Constitució Dogmàtica *Dei Verbum*. El capítol III feia referència als principis i els criteris que s'han de tenir en compte per interpretar la Bíblia de manera correcta. Vegem-los:

a) En primer lloc, el Concili recorda, abans que res, que Déu és l'Autor de la Sagrada Escriptura; però, com vam dir, en aquesta es parla a l'home a través d'homes i a la manera

humana. Per això una interpretació recta de la Sagrada Escriptura ha d'esbrinar atentament què han volgut afirmar veritablement els autors humans i què ha volgut manifestar Déu a partir de les paraules humanes.

b) En segon lloc, com que es tracta d'un llibre inspirat per Déu, l'Escriptura s'ha d'interpretar «amb el mateix Esperit amb què fou escrita» (*Dei Verbum*, 12), és a dir, cal que l'intèrpret s'obri personalment a Déu i també una petició d'ajuda per poder entendre l'Escriptura correctament. Sense aquesta obertura és fàcil que en la interpretació dominin els prejudicis o les idees i els interessos personals.

c) En tercer lloc, cal que fem gran atenció al contingut i a la unitat de tota l'Escriptura: només entesa *en la seva unitat* és Escriptura. Aquest principi també és important, perquè

no tot el que indica l'Escriptura té el mateix valor o força; no en tot s'expressa per igual la paraula de Déu. Dins de l'Escriptura hi ha una jerarquia de veritats i de conceptes. Conèixer-la ajuda a interpretar en la seva veritable dimensió i abast els passatges que poden sorprendre el lector. Cal tenir sempre en compte que Crist és el centre i el cor de l'Escriptura.

d) En quart lloc, cal interpretar l'Escriptura en el context de la Tradició viva de l'Església, ja que no és més que l'expressió escrita d'aquesta mateixa Revelació de la qual la Tradició és expressió oral. I juntament amb la Tradició també cal fer atenció a tot el conjunt de la fe de l'Església, que s'expressa en el seu Magisteri, en l'harmonia de les seves veritats, en la unitat de la seva doctrina... Per exemple, si la interpretació d'un cert passatge bíblic contradiu una veritat de la fe

definida, aquesta interpretació difícilment podrà ser veritable.

Antonio Ducay

Bibliografia bàsica

- *Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 74-141.
 - Concili Vaticà II, Const. *Dei Verbum*.
 - Benet XVI, Exhortació Apostòlica *Verbum Domini*, 30.IX.2010 (Part I: *Verbum Dei*).
 - J. Burgraff, *Teología fundamental. Manual de iniciación*, Rialp, Madrid 2007, cap. IV i VI.
-

opusdei.org/ca-es/article/tema-3-el-
desenvolupament-de-la-revelacio/
(26/03/2025)